

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ЯК СКЛADOVA ЗАГАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті доведено, що функціонування підприємства значною мірою залежить від оптимізованої організації процесу управління його запасами. Розглянуто та з'ясовано умови мінімізації витрат при управлінні виробничими запасами.

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, витрати, управління запасами, менеджмент підприємства, ефективне управління.

Abstract

The article proves that the functioning of the enterprise largely depends on the optimized organization of the process of managing its stocks. The conditions of cost minimization in the management of production stocks were considered and clarified.

Key words: stocks, production stocks, costs, stock management, enterprise management, effective management.

Вступ. В сучасних умовах досить актуальним є питання удосконалення методів управління підприємством, важливим аспектом якого є організація управління запасами, що є одним з найбільш дорогих активів компанії і складають до 40% від загального інвестованого капіталу. Ефективне управління запасами дозволяє раціонально витратити кошти, забезпечити високу якість продукції, надійність поставок і підвищує конкурентоспроможність підприємства. На початку ХХ ст. у промислово розвинених країнах ефективне управління запасами почали розглядати як важливу складову удосконалення діяльності підприємства. Розробці основних принципів і підходів до оптимізації систем управління запасами присвячено багато вітчизняних і зарубіжних праць. Управління запасами, як частина процесу реалізації продукції, не можна розглядати окремо від управління підприємством у цілому [1].

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан виробництва потребує нових підходів у вдосконаленні управління підприємством, зокрема, в управлінні виробничим процесом та оптимізації використання різних ресурсів, таких як матеріальні запаси, основні фонди, робоча сила та фінансові ресурси. Основною метою цього удосконалення є зниження собівартості продукції, підвищення її конкурентоспроможності та збільшення прибутку.

Ці аспекти повинні бути враховані разом із завданнями підвищення якості та надійності виробів, збільшення обсягів виробництва та розробки нових технологій. Керівництво підприємства зобов'язане систематично аналізувати результати за звітний період, включаючи обсяги реалізації продукції, її собівартість та відповідність плановим витратам, щоб визначити ефективність роботи різних відділів та спланувати подальші кроки.

У зв'язку з цим, керівнику необхідно мати не лише вміння вести організаційну роботу та глибокі знання в галузі економіки, виробництва та фінансів. Він повинен мати в своєму арсеналі ефективний «інструментарій» для забезпечення ефективного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Цей «інструментарій» представлений пакетом нормативних документів, розроблених професіоналами, що включають в себе норми виробництва, витрат сировини та матеріалів на одиницю продукції, використання

обладнання, запасів та інше. Для автоматизації процесів на основі цих документів створюються спеціалізовані програмні комплекси, які дозволяють оперативно оцінювати ефективність виробничо-господарської та фінансової діяльності. Крім того, вони дозволяють формувати і оновлювати нормативну базу відповідно до потреб виробництва. Наявність таких нормативних методик і програмних комплексів сприяє значній економії коштів на впровадження сучасних методів управління промисловим виробництвом. До цієї системи також органічно вписуються норми щодо запасів матеріальних ресурсів та вкладених у них оборотних коштів.

Запаси підприємства – це ресурси (активи), які в даний момент не використовуються та є власністю підприємства, перебуваючи на складах підприємств, на складах постачальників та на складах споживачів, або в інших призначених для цього місцях, утримуються для забезпечення діяльності: виробництва, продажу, перепродажу, а також використовуються для управління підприємством [2, с.159].

Управління запасами є важливою складовою методології управління підприємством, оскільки обсяг запасів істотно впливає на його фінансовий стан і фінансові результати [3; 4]. Забезпечити високий рівень якості продукції та надійність її поставок споживачам неможливо без створення оптимальної величини запасу готової продукції, а також запасів сировини, напівфабрикатів, матеріалів, продукції незавершеного виробництва та інших ресурсів, необхідних для безперервного функціонування виробничого процесу.

Недостатні запаси матеріальних ресурсів можуть спричинити витрати, пов'язані з простоями, не задоволеним попитом, втратою прибутку та потенційними клієнтами. У той же час великий обсяг запасів призводить до збільшення амортизаційних відрахувань через потребу у додаткових складських приміщеннях, затрат на заробітну плату для бухгалтерів та складського персоналу (комірників, вантажників), збільшені комунальні платежі за освітлення та опалення складських приміщень.

До витрат на зберігання необхідно додати комерційні витрати: податки на капітал, що вкладений у запаси, відсотки за кредит, страхування; витрати, пов'язані з ризиком втрат внаслідок псування, старіння, продажу за зниженими цінами, уповільнення темпів споживання даного виду матеріальних ресурсів; втрати, пов'язані з втраченою можливістю використання вкладених у виробничі залишки коштів у інші альтернативні напрямки.

Необхідно також враховувати витрати на виконання замовлень: витрати, що пов'язані з оформленням замовлення, телефонними переговорами, відрядженнями з укладання договорів поставки, прийманням замовлення, транспортні витрати.

Ці додаткові витрати збільшують собівартість готової продукції і знижують її конкурентоспроможність на ринку товарів. Звідси, метою управління запасами є досягнення задовільного рівня обслуговування споживачів при мінімальних витратах на зберігання, оформлення замовлення, перевезення та страхування запасів.

Висновок

Таким чином, запаси є найбільш важливою частиною активів підприємства, а задача ефективного управління ними є однією з основних складових удосконалення управління підприємством у цілому. У кінцевому результаті будь-яка модель управління запасами має дати відповідь на два запитання: який має бути обсяг продукції та коли потрібно її замовляти. Розмір замовлення, що відповідно до ситуації може змінюватися в часі, визначається оптимальною кількістю ресурсів, які необхідно поставити на момент розміщення замовлення. Воно залежить від типу контролю системи. Періодичний контроль стану запасів забезпечує нову поставку ресурсів у обсязі розміру замовлення через рівні проміжки часу. При неперервному контролі за станом запасів розміщення

нового замовлення здійснюється у момент, коли його рівень досягає точки замовлення. Розмір та точка замовлення визначаються з умови мінімізації функції сумарних витрат моделі управління запасами. Ці витратами складаються з витрат на придбання, зберігання, оформлення, витрат від дефіциту та комерційних витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ганас Л. М. Концептуальні засади управління виробничими запасами / Л. М. Ганас // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2012. № 749. С.11–18.
2. Федак Л.М. Запаси підприємств: сутність та класифікація / Л. М. Федак // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». 2012. №1. С. 157–162.
3. Внутрішній економічний механізм підприємства: [навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ] / [В. М. Гончаров, Н. В. Касьянова, Н. В. Вецепурата ін.]. Донецьк: СПД Купріянов В .С., 2007. 284с.
4. Гринів Н. Т. Актуальні проблеми управління запасами / [Н. Т. Гринів, М. В. Кіндій, Р. В Жданович] // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». 2011. Т.2 № 6. С. 168-172.

Накул Наталія Іванівна – студентка гр. МВКД-20б кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця
Небава Микола Іванович – кандидат економічних наук, професор кафедри економіки підприємства і виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nebava@vntu.edu.ua.

Nataliya Ivanovna Nakul – is a student of MVKD-20b of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia
Nebava Mukola Ivanovych – candidate of economic sciences, professor of the Department of Business Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nebava@vntu.edu.ua.